

De KKAu

over oorlog en vrede....

Toen mij gevraagd werd een bijdrage aan het lustrumboek te leveren over de historie van de Kring Klinisch Audiologen moest ik wat nadenken over hoe te beginnen. Natuurlijk bestaat er een datum waarop de KKAu zich als officiële NVKF kring kon presenteren, maar daar was nogal wat aan vooraf gegaan.

Wat vooraf ging...

In oprichtings-stukken van de NVKF uit begin 1973 wordt gesproken over 74 in den lande klinisch werkende fysici. Onder die 74 fysici zijn er welgeteld negen audiologen. Onder die negen waren mensen zoals Chris van Ligtenberg en Piet van der Veen, die beiden weliswaar zelf gesprekspartner waren bij de oprichting van de NVKF, maar toen ik begin jaren '80 lid werd van de vereniging was van enige betrokkenheid van audiologen weinig te merken. En dat, terwijl het bestuur van de aanstaande vereniging in februari 1973 al schreef dat *'gepoogd zou worden een audiologisch fysicus te vinden voor een bestuurszetel'*. De audiologen kwamen zo af en toe eens bij elkaar als dat zo uitkwam, maar verder ontmoetten zij elkaar voornamelijk op symposia van de Vereniging voor Audiologie (NVA) of één of ander buitenlands congres. Van enige belangstelling voor de NVKF was nauwelijks sprake. Begin jaren tachtig was het aantal NVKF leden onder de audiologen dan ook relatief gering.

Begin 1986 stuurde de NVKF een brief aan haar leden waarin werd uiteengezet dat de vereniging van plan was een algemene opleiding tot klinisch fysicus te gaan opzetten alsmede een register. Onder de audiologen brak lichte paniek uit. De vrees werd geuit dat uitsluitend een club fysici (met name die vervloekte radiotherapeuten!) zou gaan uitmaken hoe een audioloog er uit zou gaan zien en dat vast en zeker ook nog eens zonder de inbreng van de KNO wereld! Op 11 april 1986 werd dit duivelse plan op een inderhaast georganiseerde audiologenvergadering onder leiding van Piet van der Veen in Rotterdam besproken. Het werd al snel duidelijk dat - niet verwonderlijk - hierover door de audiologen in academische ziekenhuizen (heel) anders werd gedacht dan door audiologen in perifere AC's. Een en ander leidde in hoog tempo tot een tweedeling in audiologenland.

Vanuit de academische audiologenwereld ontstond vervolgens al snel het initiatief om zelf de opleiding tot audioloog te gaan regelen. Eventuele samenwerking met de NVKF was van later zorg. Dit leidde eind 1987 tot de oprichting van de Stichting Bevordering Klinische Audiologie oftewel de SBKA. De NVKF ondertussen, ging onverdroten door met het inrichten van een opleidingssysteem annex een register en op 25 augustus van datzelfde jaar konden zelfs al de eerste Klinisch Fysici geregistreerd worden. Over doortastendheid gesproken. Een jaar later (mei '89) volgde een - moeizaam tot stand gekomen - formele overeenkomst met de NVKF waarin werd geregeld dat weliswaar de SBKA de opleiding tot audioloog zou regelen maar dat formeel de NVKF de jonge audioloog als KF'er zou registreren, waarbij de NVKF in principe de adviezen zou volgen van het consilium van de SBKA. Een monstrueuze constructie.

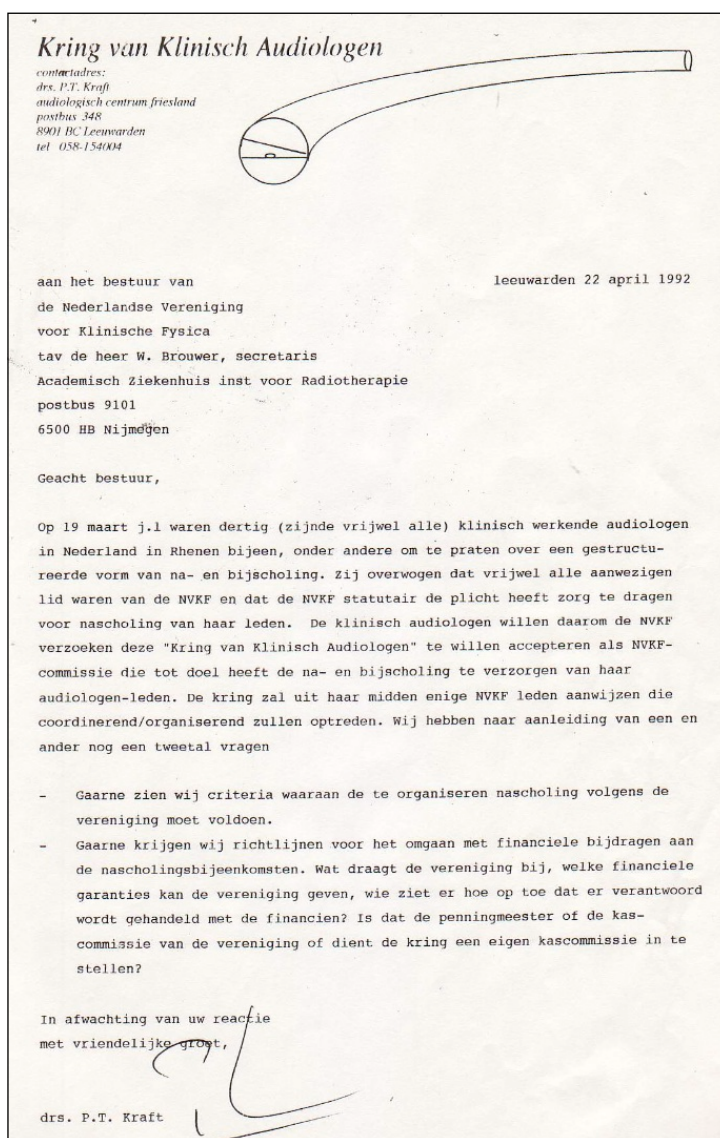
Pogingen in de jaren (vele jaren inderdaad!) die volgden om tot elkaar te komen strandden voortdurend. Heikel punt is lang geweest de eis van de NVKF om een aantekening stralingshygiëne verplicht voor alle

KF'ers in het opleidingsprogramma op te nemen, wat tot verontwaardiging leidde bij vele audiologen en met name de SBKA. Maar - laten we het maar eerlijk benoemen - onverenigbaarheid van karakters van sommige SBKA'ers uit die tijd en dito NVKF'ers heeft in die jaren zeker ook een niet geringe rol gespeeld. Een scheiding der geesten onder de audiologen was de jaren daarop een uiterst zichtbaar gevolg. Scheiding van NVKF-gezinden en SBKA'ers. Ik wil het geen oorlog noemen, maar vrede was iets anders. Toch wil ik benadrukken dat er goddank nooit sprake is geweest van ruzie tussen de audiologen. Er is altijd ruimte geweest voor het maken van grappen tussen de pro- en contra SBKA'ers, laat ik daar duidelijk over zijn.

Er volgde een periode van vele jaren waarin geworsteld werd met deze grote verschillen van mening en van inzicht. In die jaren was ik NVKF bestuurslid. Mijn ordner met materiaal uit die tijd staat bol van de moeizame - al dan niet beantwoorde - briefwisselingen tussen de NVKF- en SBKA-besturen.

De geboorte van de KKAU.

Intussen waren er met zekere regelmaat audiologen-conferenties. Was dat in de eerste helft van de jaren '80 nog af en toe één dag, vanaf de late jaren van dat decennium werden dat 'echte' conferenties van drie dagdelen. Zo was er op 19 en 20 maart 1992 in Rhenen een belangrijke audiologen-bijeenkomst. Vrijwel alle dertig audiologen waren daar aanwezig. Onder meer omdat ook enkele belangrijke ambtelijke sprekers waren uitgenodigd begon langzaam maar zeker het besef door te dringen dat het zinvol zou kunnen zijn tot een soort vereniging van audiologen te komen om gezamenlijk klinisch audiologisch inhoudelijke zaken te behartigen. (onder meer omdat de NVA niet een klinische maar een wetenschappelijke vereniging is). Besloten werd een soort 'kring van klinisch audiologen' op te richten die als taak zou krijgen om bij- en nascholingen te organiseren. Het leek verstandig om dat onder auspiciën van de NVKF te gaan doen omdat inmiddels een niet onbelangrijk deel van de audiologen zich daar had laten registreren. Wim Graef en ik namen die taak op ons. Op 22 april 1992 schreven wij namens de dertig in Nederland werkende klinisch audiologen de NVKF een brief waarin de geboorte van de kring werd gemeld met een verzoek om erkenning als zodanig (aangevuld met een verzoek tot geldelijke ondersteuning; we blijven Hollanders natuurlijk). Op 14 mei 1992 besloot het NVKF bestuur de kring te erkennen. In feite markeert dit de geboorte van de KKAU.

De kleuterjaren.

Voor deze piepjonge KKAu volgden nu een paar zeer rustige jaren. De perikelen rond SBKA en NVKF waren voor de KKAu op dat moment niet van belang: Wim en ik bereidden in alle rust met zekere regelmaat mooie audiologen-momenten voor en toen de NVKF vanaf 1994 in de jaarlijkse conferentie de verschillende 'bloedgroepen' gelegenheid gaf hun eigen nascholingsprogramma in te passen kwam ons dat goed uit. Een slapende KKAu zou ik het niet willen noemen, maar rustig en ontspannen waren die KKAu jaren zeker.

En toen kwam daar in 1998 op initiatief van de SBKA en georganiseerd door Jan de Laat de eerste audiologen-conferentie in Vught op Landgoed Bergen. Die vrijdagmiddag in 1998 in Vught is historisch. In een zeer emotionele vergadering waarin de gemoederen hoog opliepen en de verschillen van inzicht en mening tussen de audiologen akelig duidelijk werden, werd uiteindelijk in een hoofdelijke stemming besloten de SBKA op te heffen. Vught is overigens de 'audiologen-plek' bij uitstek gebleven, al waren natuurlijk ook de parallel-sessies op de jaarlijkse NVKF conferenties gelegenheid om, ook op organisatorisch gebied, met elkaar van gedachten te wisselen.

Dat de onderlinge sfeer nooit echt geleden heeft onder de grote verschillen van inzicht moge blijken uit de volgende anekdote. Ten tijde van die verhitte discussie in Vught was Theo Kapteyn directeur van de stichting SBKA. De volgende ochtend waren er enkele belangrijke sprekers uit kringen van overheid en verzekeringswereld uitgenodigd en met een van hen was Theo tijdens de koffiepauze in gesprek geraakt. Aan de lunch vertelde Theo mij - oprecht schaterlachend - dat in die koffiepauze deze belangrijke heer aan Theo had gevraagd "en wat doet U zoal?". Waarop Theo had gezegd.: "Wel, eh...ik ben een directeur van niks".

Dat Theo juist mij - die de dag daarvoor nog zo lijnrecht tegenover hem had gestaan - dit zo lachend vertelde, tekent niet alleen zijn grote gevoel voor humor, maar ook de toch goedmoedige sfeer die er tussen de audiologen ondanks alles, bleef.

In een wat rustiger sfeer werd een half jaar later, tijdens de NVKF conferentie van april 1999, in goed overleg met elkaar een formele concept-overeenkomst vastgelegd waarin de SBKA haar taken overdroeg aan de NVKF, om precies te zijn aan 'het kringbestuur Audiologie' zoals gesteld in artikel 4. In deze overeenkomst waren voorwaarden ingebouwd om in ieder geval de kwaliteit van de audiologen-opleiding te waarborgen. Overigens betekende dit - en terecht - dat er dus een echt KKAu bestuur moest komen. De vredige dagen van Wim Graef en mij waren voorbij. Wim besloot wel mijn maatje te blijven bij het invullen en organiseren van de nascholingen, maar gaf er de voorkeur aan voor het overige liever op de achtergrond te blijven.

De Puberteit.

Het duurde enige maanden voor er een heus bestuur gevormd kon worden, maar op 10 oktober 2000 was het dan zo ver. Aanwezig bij dit memorabele moment waren Leonard Baart de La Faille, Hans Tschur (namens de Klifio's), Martin Stollman, Patrick Briennesse en ondergetekende. Wouter Dreschler was al wel toegetreden tot het bestuur, maar kon door omstandigheden niet aanwezig zijn. Ter plaatse werden Patrick en ik benoemd respectievelijk tot secretaris en voorzitter/penningmeester. Martin zou het notuleren voor zijn rekening nemen. Taken en uitgangspunten werden in deze 'constitutionele vergadering' vastgesteld.

Omdat er inmiddels (leve het jonge internet!) een audiologen mailinglist was ingesteld konden de audiologen in het land op de hoogte gehouden worden van de activiteiten van hun bestuur.

Al dit moois betekende helaas echter niet dat nu alle pijnpunten tussen het NVKF bestuur en de audiologen opgelost waren. Een principieel verschil van mening over een cursus veiligheidskunde die voor alle KF'ers verplicht zou moeten zijn liep zo hoog op dat eind 2000 Leonard besloot niet alleen zich terug te trekken uit alle met de KKAu samenhangende activiteiten, maar zelfs zijn NVKF lidmaatschap opzegde. De kwestie werd door werkelijk alle betrokkenen erg betreurd, maar het bleef helaas zoals het was. Nee, de start van het nu serieuze KKAu kon niet fantastisch genoemd worden.

De adolescentie.

Toen een paar maanden later de gemoederen en de emoties hierover wat tot rust waren gekomen, kon worden over gegaan tot de werkzaamheden die een fatsoenlijk KKAu bestuur behoort uit te voeren. Veel kwesties die met de opleiding van doen hadden, functieomschrijvingen, overleg met het NVKF bestuur, het dito consilium en de eigen adviesraad die inmiddels was ingesteld. Contacten werden onderhouden met de KKAu vertegenwoordigers die in verschillende NVKF-gremia zitting hadden genomen, zoals het bestuur, de commissie kwaliteit, toetsingscommissie en consilium. Dat was andere koek dan de vredige dagen van Wim en mij.

Wie nu meent dat hiermee de emoties van tafel waren vergist zich. Zo rond 2001 werd duidelijk dat binnen audiociënkringen er gepraat werd over een opleiding audiologie op HBO niveau. Om dat te bewerkstelligen was er in het land zelfs al een 'Stichting Bevordering Audiologie', (later 'Stichting Beroepsopleiding Audiologie': SBA) opgericht. Er werd door de audiologen verdeeld op gereageerd. Een enkeling was er heftig vóór, een enkeling was er even heftig tegen, een paar vonden het wel een aardig idee en een niet gering aantal collega's kon het geen bal schelen zolang de naam van deze nieuwe functionaris maar niet 'audioloog' zou zijn. Ik vond een email van een van onze academische audiologen die mij in juni 2001 schreef: *Deze universitaire audioloog zit in ieder geval niet te wachten op een HBO audioloog. (...) Mijn stelling is: audiologen moeten universitair zijn, allemaal!* Een stelling waarmee ik het luidkeels eens was. Dat was kort na de zogenaamde 'veldconferentie inzake de ontwikkeling van een opleiding Audiologie op HBO niveau' in Bilthoven, eind maart 2001. Een van de twee openingsvoordrachten daar, werd gegeven door een (oud-)collega onder de titel "Waarom een HBO-opleiding Audiologie" Een titel die mij inspireerde tot het een paar weken later op de mailinglist zetten van een notitie "Waarom géén HBO-audioloog". Dit stuk kwam helaas per ongeluk in de audiociënswereld terecht en wekte daar weer de nodige ergernis. Een en ander leidde er toe dat de twee KKAu bestuursleden Wouter Dreschler en ik werden uitgenodigd (op ons nadrukkelijk verzoek, dat wel) voor een overleg met de organisatoren van die SBA. Het werd daar in Utrecht een moeizame ochtend waarin de naamgeving van de HBO 'er - zoals alle keren daarvoor - weer ter sprake kwam. Men had zich bijzonder geërgerd aan mijn voorstel in Bilthoven om de HBO'er audiologie 'audiolaag' te noemen, wat als grapje bedoeld was, maar zo niet was opgevat. Toen de plooiën wat dat betreft waren glad gestreken werd ons toegezegd dat de straks opgeleide HBO'er formeel niet audioloog zou gaan heten maar 'Bachelor Audiologie'. Maar dat was dan ook het enige waarmee wij thuis kwamen. De opleiding kwam er, zoals iedereen weet en is na een paar jaar weer opgeheven wegens gebrek aan belangstelling. Wat een storm in een glas water. Tot mijn verbazing merkte ik overigens tijdens een recente Woudschoten conferentie dat de problemen rond de naamgeving nog steeds spelen, zij het dat het dan nu gaat over de Belgische 'universitaire audioloog'. En dat, terwijl in Bilthoven Hero Wit de aanduiding van de aanstaande functionaris een 'minor problem' noemde. Niet dus. Een jaar later overigens, zaten de grootste voorvechter en de grootste tegenstander van het HBO-audiologie concept in Leeuwarden broederlijk een functieprofiel

Klinisch Fysicus-audioloog te schrijven waar de NVKF namens de Ned. Ver. van Ziekenhuizen om gevraagd had. De soep werd kennelijk toch weer niet zo heet gegeten als hij werd opgediend.

Niet onvermeld mag blijven de activiteiten van een paar collega's - zoals met name Hans Verschuure en Bert van Zanten - die zich in Europees verband bezig hielden met het concept 'General Audiologist'. De ideeën die daarover leefden hadden zeker dwarsverbanden met de functie van de Nederlandse klinisch fysicus audioloog en de aanstaande bachelor audiologie. Dat een en ander zich als het ware parallel afspeelde aan de KKAu activiteiten is tekenend voor de kleine stapjes waarmee de KKAu zich een plaats in het veld heeft moeten veroveren. Anno nu is het vanzelfsprekend dat de KKAu het centrale aanspreekpunt is waar het gaat om alle soorten audiologen en hun opleiding. Maar vanzelfsprekend was dat toen helemaal niet.

Volwassen?

Toen eindelijk, eindelijk, in de loop van 2002 de kinderziekten een beetje achter de rug waren kon echt worden overgegaan tot de orde van de dag: behoefteterminen, algemene opleidingseisen, visitaties, de raad van advies, kwaliteits-aspecten, salariering, nascholingen en wat dies meer zij. Oud-kopstukken van de SBKA waren zelfs bereid zitting te nemen in KKAU-commissies. 'War was over' (vrij naar John Lennon). De al vaker door de visuologen hevig gewenste samensmelting met de audiologen in plaats van de door hen zo verfoeide AKF stond vanaf 2003 ook al af en toe op de agenda. Een proces dat overigens nog vele jaren voor de boeg had, zo zou blijken, maar de laatste paar jaar lijkt er nu toch echt schot te zitten in dat proces.

Voor jonge audiologen (al dan niet in opleiding) waren de NVKF en de KKAu steeds meer een normaal deel van hun beroepsleven gaan worden. Vught conferenties begonnen een vast karakter te krijgen evenals de audiologie sessies bij de jaarlijkse NVKF conferenties. Het doorlezen van de bestuurs-notulen na pakweg 2003 wordt voor ondergetekende dan ook steeds saaier: er werd namelijk gewoon gewerkt, smeuïge anekdotes behoorden tot het verleden. De KKAu werd steeds meer een vanzelfsprekend deel van de NVKF.

Als ik eind 2006 in Vught de (kort daarvoor voor dit doel aangeschafte) voorzittershamer (een van de laatste exemplaren van Nooitgedagt uit IJlst) overdraag aan Donné Pans is de KKAu een jong volwassen kring die oprechte steun krijgt zowel van de NVKF als van alle audiologen. Volwassenheid brengt verantwoordelijkheden met zich mee en er breekt voor de KKAu nu een geheel nieuwe tijd met geheel nieuwe uitdagingen aan. Tijd voor een nieuw verhaal. Daarom geef ik nu graag het woord aan Donné.

Peter Kraft, (voorzitter van 1992 - 2006)

met dank aan Wouter Dreschler, Jan de Laat, Reinoud Koldewijn, Godfried Hombergen, Carel Westermann en natuurlijk Priscilla Verbon.

De KKAu vanaf 2007

Na 2006 werd het bereiken van consensus op alle voor de beroepsgroep belangrijke terreinen en het met één stem uitdragen van de standpunten van de beroepsgroep de grote uitdaging. Iets wat in de jaren daarvoor nu juist voortdurend een probleem was geweest. Op verzoek van Peter Kraft besloot ik die uitdaging aan te gaan. Samen met Tim Prinzen, Pim van Dijk, Paulien de Jager en destijds klifio Hiske Helleman vormden wij

het nieuwe KKAu bestuur. Omstreeks dezelfde tijd trad Hans van Dijk toe tot het NVKF bestuur. De audiologen wilden zichtbaarder hun rol spelen binnen de NVKF en elke NVKF-commissie had of kreeg een actief participerende audioloog.

Mijlpalen en activiteiten.

Mijlpalen in deze tijd waren de totstandkoming van de KKAu-richtlijn 'functiedifferentiatie' en de vaststelling van een akoestiek-norm voor audiometrie ruimten. Deze akoestieknorm zou de opstap worden naar een eigen KKAu werkgroep kwaliteit die zich ging buigen over door de beroepsgroep geformuleerde en gedragen richtlijnen, protocollen, normen en standaarden. Periodieke KKAu behoefte-ramingen bleken nuttig bij de gesprekken over verdeling van het aantal opleidingsplaatsen klinische fysica. De audiologische inbreng in de inmiddels opgerichte Stichting Opleiding Klinisch Fysici (OKF) werd geborgd. Daarnaast bleven De NVKF-symposia, KKAu Kringbijeenkomsten en zeker de Audiologenconferenties in Vught ideale momenten voor wetenschappelijke na- en bijscholing, discussie en het zoeken en vinden van consensus. En voor het onderhouden van de onderlinge contacten. In de opleidingsvraagstukken werd nu ook serieus aandacht besteed aan de wens van de klinisch-fysici van het visueel systeem om op de een of andere manier aan te sluiten bij de audiologen.

Omdat enerzijds binnen de NVKF twee besturen op zijn minst verwarrend was, terwijl anderzijds de audiologen duidelijk behoefte hadden aan een gecoördineerde behartiging van hun belangen binnen en buiten NVKF, werd in goed overleg in 2011 besloten het KKAu bestuur op te heffen en te doen overgaan in een "stuurgroep NVKF/OKF", later omgedoopt tot "kerngroep NVKF/OKF". Deze kerngroep komt sindsdien jaarlijks 1 a 2 keer samen.

Begin 2012 werd duidelijk dat er een majeure verandering in de verstrekking van hoortoestellen en hoorhulpmiddelen op komst was die vervolgens veel aandacht, energie en lobbyactiviteiten vereiste. Er werden speciaal daarop gerichte informatiebijeenkomsten georganiseerd, waarop als vanouds met verstand van zaken en met hart voor het vak geëmotioneerd werd gediscussieerd. Volledig gesteund door het NVKF bestuur werden de uitkomsten daarvan overgebracht naar de beleidsmakers en zorgverzekeraars. Sindsdien worden KKAu standpunten op NVKF briefpapier via het NVKF bureau verstuurd, passend bij de inmiddels volwassen relatie tussen NVKF en KKAu.

Volwassen!

Inmiddels is het 2013. Klinisch-fysici audiologen in opleiding treffen collega klifio's binnen KLIFOP en zijn vanzelfsprekend lid van de NVKF. De beroepsgroep omvat ca. 70 klinisch werkzame personen, ca. 20 klifio's en ca. 10 betrokken oudgedienden. Het aantal vrouwen is aanzienlijk toegenomen; een positieve ontwikkeling. Onze Kring, de KKAu, heeft de volwassenheid bereikt. De inhoud van de klinische audiologie en de inhoud van ons vak blijven ons hoogste belang. Tal van (soms terugkerende) onderwerpen zullen ook in de toekomst om een gecoördineerde actie van de beroepsgroep vragen. Wanneer voldoende collega's bereid zijn tijd en energie vrij te maken voor het landelijke werk zullen we ook die vraagstukken in goede banen kunnen leiden.

Langzaam dient zich weer een nieuwe generatie audiologen aan met een eigen visie en recht op een eigen koers. Pak die kans!

KKAu, 1992-2013, 21 jaar jong!

Donné Pans, september 2013, voorzitter 2006-2014

